

lijk veel kwaad berokkend en daar komen we zonder pijn niet vanaf. Bovendien is door dit beleid de toestand in de thuislanden van de gastarbeiders ook niet verbeterd.

Samenvatting

Er dient gestreefd te worden naar het overbodig maken van de gastarbeid in ons land en het weer inschakelen van Nederlanders voor het werk met lage status.

De retour-migratie van gastarbeiders moet krachtig bevorderd worden en het toelatingsbeleid verscherpt.

Blijvende vestiging mag alleen worden toegestaan als de gastarbeider voldoende Nederlands kent en de Nederlandse nationaliteit wil aannemen.

De hulpverlening aan de thuislanden van de gastarbeiders dient te worden verbeterd.

Noten

¹ A. J. F. Köbben; Buitenlandse werknemers en beleid, Beleid & Maatschappij, mei 1978, p. 138.

² Idem, p. 138.

³ N.R.C. Handelsblad, 5 oktober 1976.

⁴ J. Beaujeu-Garnier, Mensen in Miljarden, p. 235 (Aula-Boek).

⁵ Köbben, t.a.p., blz. 136

W. J. Bruyn

Kanttkening bij Köbben

Köbben lanceerde in het meinumner van dit blad een programma voor onderwijs aan gastarbeiders en hun gezinsleden, dat hen een redelijke kennis van de nederlandse taal zou moeten bijbrengen als eerste voorwaarde voor de weg omhoog op de maatschappelijke ladder. Hierbij kunnen in eerste aanleg de volgende kanttekeningen worden gemaakt:

1. – De onzekere elementen in het plan Köbben zoals de vraag, of men een toepasbare leermethodiek zal vinden en of het mogelijk zal zijn de weerstanden tegen het Nederlandse onderwijs bij gastarbeiders en hun gezinsleden te doorbreken maken het twijfelachtig of het plan succes zal hebben. Köbben zelf zegt ten aanzien van de leermethodiek, dat de ervaringen tot nog toe niet erg gunstig zijn. Men moet derhalve bij voorbaat een mislukken van het plan incalculeren. Maar dan komt men toch te zitten met 'het onverteerbare brok in onze samenleving', zoals Köbben dat noemt en dat hij met zijn plan juist wil vermijden.

2. – Dat onverteerbare brok in onze samenleving is overigens reeds in potentie aanwezig als gevolg van de gezinsherenigingen, die reeds hebben plaatsgevonden. Daarbij komt nog dat het plan-Köbben een lange aanlooptijd nodig zal hebben, waarin financiën, gebouwen en overige outillage moeten worden gevonden en leerkrachten moeten worden geschoold, indien ze al te vinden zijn. Het zou bij doorvoering van het plan principiëel juist zijn, indien de gezinsherenigingen stop werden gezet tot-

Dr. W. J. Bruyn (1917) is socioloog bij Stadsontwikkeling, Amsterdam. Hij publiceerde onder meer over stedenbouwkundig onderzoek, w.o. zijn dissertatie *Delegatie bij planvoorbereiding* (1976) en over het rassen- en minderhedenprobleem, w.o. *Het recht op apartheid* en *De verdrongen rasfactor*. Adres: Nicolaas Witsenkade 15^a, 1017 ZG Amsterdam-C, telefoon 020-239737.

dat de eerste 'geëxamineerden' zouden kunnen worden afgeleverd. Maar dat wel te wreed worden bevonden. Daarom valt te verwachten dat de gezinsherenigingen voorlopig nog op de oude voet zullen doorgaan en de kansen op een onverteerd brok gestaag toenemen.

3. – Die kansen zullen tevens toenemen omdat Köbben zijn kennelijk onrijpe plan voor een deel-probleem lanceert, zonder te pogen primair een oplossing te vinden voor het vraagstuk van de zware, vuile of uit andere hoofde als onaangenaam ervaren arbeid, van waaruit voor een belangrijk deel de werving van de gastarbeiders is aangewengeld. Als zijn voorstel er toe zou leiden, dat gastarbeiders inderdaad via hun nieuw verworven kennis van de Nederlandse taal in andere banen terecht zouden komen, zouden voor de opgevallen plaatsen weer nieuwe gastarbeiders moeten worden geworven, tenzij het probleem van de weinig aantrekkelijke arbeid eindelijk via de recruiting van Nederlandse arbeidskrachten wordt opgelost. Via voortgaande gezinshereniging en nieuwe werving zouden de aantallen gastarbeiders en hun gezinsleden hier te lande steeds groter worden, evenals de daarmee samenhangende problemen. Het probleem van het ethisch-vreemde subproletariaat zou onder meer nooit uit de wereld worden geholpen en een steeds groeiende brandhaard blijven. Köbben is er naar zijn zeggen niet zeker van dat het vraagstuk van de onaantrekkelijke arbeid niet via Nederlandse krachten oplosbaar is en zegt dat deze zaak in ieder geval nader moet worden onderzocht. Maar waarom werkt hij niet eerst een plan uit in deze richting, die veel meer perspectief biedt voor een aanvaardbare ontwikkeling?

4. – Indamming van de gastarbeidersstroom en eventueel hun terugzending is des te urgenter, omdat bijvoorbeeld de huisvesting van zowel ongehuwde als van gehuwde gastarbeiders nu al hier en daar een enorme claim op de woningmarkt legt, ten nadele van bejaarden, werkende en studerende jongeren, alleenstaande en andere groepen Nederlanders met een kwetsbare positie in dit opzicht. Het zijn vooral de arbeiderswijken in de grote steden, welke de invasie van gastarbeiders moeten verwerken en waar zich dan ook de grootste aanpassingsproblemen, het felste verzet en de grootste frustraties hebben voorgedaan. Hun komst moet tevens de problemen met betrekking tot de pros-

titutie, de huwelijksmarkt, de gezondheidszorg en de rechtspraak, om enkele punten te noemen, aanzienlijk hebben verzaamd en de vervreemding in de hand hebben gewerkt. Daarnaast schiep zoals bekend de gezinshereniging grote inpassingsproblemen op onderwijsgebied.

5. – De gastarbeidersproblematiek moet overigens worden gezien in het bredere kader van het minderhedenvraagstuk, zoals dat in de laatste decennia in Nederland is gegroeid. Daarbij zullen uiteraard ook aspecten als de specifieke of grotere criminaliteit van sommige minderheden in de beschouwingen moeten worden betrokken en niet taboe moeten worden verklaard zoals nu veelvuldig gebeurt. En het geheel van het minderheden-, respectievelijk vreemdelingenbeleid zal moeten worden beschouwd in zijn cumulatie van gevolgen voor de Nederlandse samenleving. Dan pas kan een ad-hoc beleid worden omgebogen tot een ver antwoord bevolkingsbeleid. Helaas lijkt de Tweede Commissie Köbben, die moet adviseren over het gastarbeidersbeleid, voor het aanbevelen van een dergelijke brede aanpak niet de aangewezen instantie. Naast namen, die de verwachting van een redelijke aanpak wettigen, treft men daar namen van mensen in aan, in wier opstelling de Nederlandse belangen totaal worden genegeerd.